

Jurnal de idei cultural-pedagogice

PLANUL DE LECȚIE

AUREL IORDĂNESCU

1. **Premise.** Desfășurarea sistematică a lecției de istorie a reprezentat întotdeauna o coordonată metodică pe care nimeni nu a contestat-o ; dar nu tot așa au stat — și stau, lucrurile și cu modalitățile de realizare a acestui imperativ. În adevăr, buna desfășurare a lecției depinde, înainte de toate, de viziunea anticipată pe care profesorul și-o realizează ca rezultat al unei pregătiri atente vizînd atît conținutul faptic, cît și modalitățile de înfățișare a lor. Ori, această viziune anticipată trebuie să reflecte complexitatea procesului istoric care structurează conținutul lecției, necesită o sistematizare proprie care, ca orice creație profesională, trebuie să se concentreze într-un plan de expunere. Pînă aici toată lumea este de acord. Cînd însă apare întrebarea dacă acest plan urmează a fi alcătuit în scris, apar puncte de vedere divergente datorate vârstei, preferințelor, pregătirii, conștiinciozității sau hărniciei. De aici, o discuție nesfîrșită asupra necesității alcătuirii unui plan de lecție, discuție mai totdeauna sterilă deoarece se reduce la un număr de argumente pro sau contra, produs al unor stări afective, care, în chip firesc nu pöt duce la consens. De aceea socotim că o reluare a problemei de pe o poziție metodică obiectivă ar putea ajuta la realizarea unui consens, care, între anumite limite să stabilească necesitatea și utilitatea planului de lecție ca un imperativ metodic în desfășurarea învățămîntului istoriei în școala medie.

Punctul de plecare în abordarea problemei îl constituie principiul : „*toate meseriile se învață, deci și profesoratul !*. Ori, lăsînd la o parte întrebarea cînd și unde se învață profesoratul, un lucru este indiscutabil : *toate meșteșugurile necesită o ucenicie*, deci o etapă de însușire a modalităților specifice necesare unui randament corespunzător exigențelor disciplinei predate. Pentru că experiența a dovedit indiscutabil că pentru a fi un bun profesor nu este suficient să-ți stăpînești cunoștințele care structurează conținutul disciplinei ; se mai cere și vocație, adică acea chemare lăuntrică de a te devota promovării disciplinei respective prin înfățișarea celor mai noi rezultate ale cercetării, științifice, intrate în circulația curentă, cu folosirea celor mai adecvate procedee capacității de înțelegere a elevilor.

În învățămînt, deci și în acela al istoriei, ucenicia este strîns legată de pregătirea zilnică nu numai sub forma lecturii, dar, și, mai ales, a reflexiunii asupra condițiilor în care urmează să se desfășoare activitatea de clasă, în funcție de conținutul programei, de nivelul clasei, de timpul disponibil și de ecuația personală a profesorului. Ori, această activitate complexă necesită o materializare, căci ideile pe care ea le suscită se pierd dacă nu sînt consemnate în scris, iar o atare materializare a reflexiunii și a concluziilor desprinse din preocupările zilnice de informare și de sistematizare a datelor în vederea transmiterii lor sistematic și organizat

elevilor, în limitele capacității lor de înțelegere și în scopul formării culturii lor, o constituie *planul de lecție*.

De aici nevoia de a ne opri mai îndelung și mai stăruitor asupra acestui concept, pentru a-i analiza rolul, conținutul, utilitatea, necesitatea, modalitatea de realizare și tehnica de elaborare în procesul instructiv-educativ.

Dar planul de lecție nu este tot una cu pregătirea lecției ci numai o parte a ei, așa încît în prezenta expunere el va fi considerat doar sub acest aspect, adică sub acela al activității de elaborare a planului lecției, ca parte finală a pregătirii ei, ca o concretizare a acestei pregătiri. Precizăm totodată de la început că folosirea tuturor termenilor cu caracter metodic se face exclusiv din perspectiva învățămîntului istoric.

2. Definiția planului de lecție. Deoarece aplicată unui domeniu specific de cunoaștere fiecare noțiune, pe lângă sensul ei general capătă și unul specific, propriu domeniului de cunoaștere considerat, este indispensabilă definirea lui din perspectiva respectivului domeniu. Ori, sub acest aspect, de la început constatăm că în definirea planului de lecție intervin două elemente : conceptul de *plan* și conceptul de *lecție*. Iată de ce se impune mai întîi definirea acestora, aceasta cu atît mai mult cu cît fiecare dintre ele comportă accepțiuni multiple. Astfel conceptul de plan se aplică unor situații deosebite : plan de producție, plan de venituri și cheltuieli, plan de perspectivă, dar în toate există note comune care ajută la definirea esenței lui. Ce este un plan ? *Planul este o reprezentare anticipată a conținutului și a etapelor desfășurării unei acțiuni ce urmează a fi desfășurate*. Așa cum se poate vedea planul se definește prin *conținut* și *etape de desfășurare* ; dar aplicat unei situații specifice el poate comporta și note suplimentare. Trecînd la al doilea element, acela al lecției se ridică întrebarea : ce este o lecție ? *Lecția este o activitate culturală desfășurată metodic în jurul unei teme, alese după indicațiile unei programe și avînd drept scop familiarizarea elevilor cu o anumită disciplină de învățămînt potrivit cu treapta lor de dezvoltare sufletească*. Dar cum fiecare disciplină de învățămînt are un specific, planul de lecție trebuie să reflecte tocmai acest specific. Și atunci ce este o lecție de istorie ? Lecția de istorie este o activitate culturală în desfășurarea căreia profesorul înfățișează elevilor în mod organizat și sistematic, cu ajutorul unui mînunchi de fapte istorice, date cronologice idei integrative și elemente intuitive, un moment din dezvoltarea unei societăți omenești.

Considerînd că cele două elemente constitutive ale planului de lecție, privit din perspectiva disciplinei noastre, și-au găsit o definire satisfăcătoare, putem încerca o definiție a planului lecției de istorie pe care o propunem astfel : *Planul lecției de istorie reprezintă expresia grafică a activității metodice de organizare și sistematizare într-o unitate structurală bine definită a faptelor și datelor istorice care alcătuiesc conținutul unei lecții, prin stabilirea însemnătății, ordinii și succesiunii lor, în cadrul unor subunități metodice și prin înlănțuirea lor potrivit cu logica lor și după anumite idei conducătoare cărora ele se subsumează în mod firesc, de precizare a metodelor și procedeele ce urmează a fi folosite, ca și a materialului și aparatului necesare bunei desfășurări a lecției*.

Să comentăm puțin această definiție, care se înfățișează în chip voit analitică, pentru a lămuri unii termeni care ar putea părea abstracți mai ales în condițiile unei discipline prin esența ei eminentă concretă. Mai întîi planul este rezultatul unei activități metodice, adică al folosirii unei modalități raționale de lucru care impune o ordine riguroasă a operațiunilor de organizare și sistematizare a materi-

alului ce structurează conținutul unei lecții de istorie în înlănțuirea determinată de logica desfășurării prin modalitate înțelegându-se totalitatea căilor și mijloacelor folosite pentru realizarea unui obiectiv, pornind de la viziunea pe care cel care acționează o are asupra acestui obiectiv. În elaborarea planului de lecție, organizarea materialului înseamnă ordonarea elementelor constitutive care alcătuiesc întregul lecției în subunități distincte, prin ordonare înțelegând subordonarea rațională a elementelor secundare celor principale și a celor neesențiale celor importante. Așa de exemplu, un plan de lecție referitor la cel de al doilea război punic va prevedea distribuirea materialului faptic în cinci subunități metodice 1. cauzele războiului ; 2. perioada înfringerilor ; 3. redresarea treptată a R. ; 4. înfringerea Carthaginei ; 5. rezultatele războiului. În plus, prin titlurile lor sugestive, aceste subunități metodice ușurează înțelegerea și reținerea etapelor succesive ale conflictului. Dar, în același timp, planul trebuie să prezinte faptele istorice care structurează lecția și sistematic, adică dispunându-le în înlănțuirea determinată de logica desfășurării, adică de acea ordine de desfășurare a unui proces istoric rezultată în chip firesc din structura lui internă, care poate apărea la un moment dat ca neconformă sau chiar contradictorie celeia pe care am fi așteptat-o în ordinea rațională. Dacă reluăm lecția privind al doilea război punic, constatăm că succesiunea evenimentelor în ordinea pe care o cunoaștem își are logica ei internă. Astfel, înfringerile romane de la Ticinus și Trebia sînt rezultatul logic al surprizei realizate de Hannibal pornind atacul pe uscat ; înfringerea de la Trasimenus era urmarea logică a trecerii galilor în tabăra carthagineză ; zdrobitoarea înfringere de la Cannae era rezultatul logic al folosirii de către Hannibal a tacticii învăluirii pe aripi ; slăbirea capacității de luptă a carthaginezilor era urmarea logică a tacticii de temporizare a lui Fabius Cunctator ; înfringerea finală a Carthaginei era consecința logică a pierderii Spaniei, cu minele ei de argint și a defectiunii supușilor ei africani. În felul acesta toate momentele principale ale conflictului apar ca avîndu-și logica lor internă, care explică și ordinea succesiunii lor și necesitatea acestei ordini. De aceea, ele vor fi trecute în plan sub forma unor corespondențe : Surpriza -- Ticinus și Trebia ; intervenția galilor -- Trasimenus ; strategia învăluirii -- Cannae ; rezistența romană -- Fabius Maximus Cunctator ; pierderea Spaniei și defectiunea supușilor -- înfringerea Carthaginei. În felul acesta, planul de lecție îmbină, potrivit specificului disciplinei istoriei, ordinea logică prin evidențierea cauzalității care lămurește de ce unui fapt sau proces istoric îi succede cu necesitate altul, care este urmarea firească a acțiunii celui dintîi, cu ordinea cronologică prin marcarea momentului în care el apare, pentru a-l individualiza în contextul celorlalte. Din cele pînă aici spuse, rezultă că planul de lecție este un element normativ (deoarece îi servește drept ghid) în care profesorul își stabilește modalitatea concretă de desfășurare a activității instructiv-educative, în clasă, în decursul timpului afectat din cadrul unei ore de curs. De aceea el cuprinde și elemente menite să reflecte și aspectul metodic pe care lecția îl va urma.

3. **Delimitări.** Deoarece în desfășurarea lecției mai apar și alte aspecte grafice este necesară o delimitare a planului de lecție de ele. Mai întîi, planul de lecție nu trebuie să fie o repetare schematică a paragrafelor manualului, deoarece el reprezintă (și trebuie să reprezinte) un efort de sistematizare personală al conținutului lecției pornind de la condițiile concrete ale clasei căreia se adresează. Apoi, el nu trebuie să se reducă la o schemă aridă, deoarece schema lecției pe care profesorul o scrie pe tablă are în vedere utilitatea pentru elevi, așa încît ea este concepută și realizată

din perspectiva elevilor ; ori, cum planul de lecție este conceput și realizat din perspectiva profesorului, așa încît o confuzie nu este posibilă. În fine, ținînd seama de această delimitare „scrierea anticipată a planului pe tablă“ este nu numai rezultatul unei confuzii, deoarece ceea ce se scrie pe tablă nu este (și nu poate fi !) planul lecției, ci o schemă care, mai degrabă, are drept scop să-l ajute pe profesor în desfășurarea lecției, reamintindu-i etapele ei succesive, dar care concentrînd atenția elevilor asupra ei le distrage atenția de la cursul lecției. Iată de ce, pornind la alcătuirea planului, profesorul trebuie să aibă mereu prezentă situația specifică a acestuia între celelalte expresii grafice care pot interfera în desfășurarea lecției.

4. Raporturile planului de lecție cu alți factori. Principiul de bază care trebuie avut în vedere cînd se începe elaborarea unui plan de lecție de istorie este acela că el se alcătuiește din perspectiva profesorului adică din perspectiva utilității lui pentru profesor, constituind pentru el un cap de activitate și o călăuză, așa încît cuprinde și elemente menite să reflecte și aspectul metodic pe care lecția îl va urma.

În primul rînd profesorul trebuie să țină seama de indicațiile programei analitice, mai ales atunci cînd pe lîngă conținutul material ea mai cuprinde și sugestii metodice, care dezvăluie spiritul care o animă ; ori tocmai de acest spirit al programei, profesorul trebuie să țină seama, firește în măsura în care el socotește că acest spirit orientativ este îndreptățit și productiv.

În al doilea rînd el trebuie să țină seama de existența manualului care cuprinde, în linii mari același material faptic pe care și lecția își propune a-l înfățișa elevilor, așa încît să existe o corespondență între datele lecției și acelea ale manualului, corespondență pe care planul trebuie să o reflecte ; dar corespondența nu înseamnă identitate. Progresele științei sînt foarte rapide, așa încît integrarea noutăților intrate în circulația curentă se face cu o oarecare întîrziere în manual ; de aceea integrarea lor în lecție prin intermediul planului în care sînt incluse, reprezintă o componentă a înnoirii conținutului și perspectivei cursului de istorie.

Dar planul de lecție trebuie să țină seama și de nivelul clasei căreia i se adresează, deoarece de conținutul lui depinde posibilitatea de însușire de către elevi a datelor lecției ; de aici obligația de a evita stereotipia prin includerea în plan, sub forma unor indicații ad-hoc a modificărilor necesitate de adaptarea planului la nivelul decisebit al claselor paralele.

În fine în alcătuirea planului de lecție, profesorul trebuie să țină seama de materialul didactic de care dispune pentru a-i preciza rostul în desfășurarea lecției și a stabili momentul în care urmează a fi folosit și timpul ce-i poate fi afectat. Deși aceste „raporturi“ par a constitui o obligație apăsătoare, în realitate, odată cu dobîndirea experienței didactice, ele devin activități reflexe care se realizează aproape spontan.

5. Structura planului de lecție. În alcătuirea planului unei lecții profesorul trebuie să nu uite că lecția respectivă este o componentă a unui ansamblu care se desfășoară progresiv, așa încît să nu negligeze nici datele cunoscute de elevi din alte lecții și nici elementele necesare înțelegerii unor date ce vor apărea în lecțiile următoare.

Principiul de bază în structurarea planului de lecție trebuie să fie : centrarea pe esențial, sub îndoitul aspect al neomiterii a nimic esențial și al evitării oricărei digresiuni inutile. În acest scop va trebui să respecte cîteva indicații metodice.

— a) Să distingă articulațiile lecției, printr-o atentă considerare a materialului faptic care structurează întregul lecției și să-i stabilească în felul acesta subunitățile metodice care să ușureze înțelegerea temei. Așa de exemplu, lecția privind „Statul geto-dac sub domnia lui Burebista“ se subdivide, în mod logic și cronologic, în patru subunități metodice, fiecare comportând un număr de date : 1. Consolidarea domniei și unificarea uniunilor tribale în stat (82—62 î.e.n.) ; 2. lupta pentru înlăturarea primejdiilor externe : Celții și Bastarnii (61-55 î.e.n.) ; 3. lupta pentru includerea Moesilor și Dacilor pontici în statul geto-dac (55—50 î.e.n.) ; 4. Intervenția în războiul civil dintre Caesar și Pompeius : conflictul cu statul roman (49-44 î. e. n.). În felul acesta planul lecției se înfățișează articulat, iar titlurile subunităților metodice pregnează în chip sugestiv specificul fiecărei perioade.

— b) Să imbine unitatea întregului cu proporția firească a părților componente. Dacă împărțirea lecției pe subunități metodice este o cerință absolută a planului, nu toate subunitățile sînt egale, ca pondere, în economia planului ; deoarece planul trebuie să evidențieze în mod apriat care este ponderea fiecăreia dintre ele în așa fel încît de la prima vedere să apară ideea că unitatea întregului (adică a lecției) este constituită din părți componente care pot fi și inegale ca pondere. Ori, această delimitare inițiată prin plan îl ajută pe profesor la stabilirea timpului ce-i va fi afectat fiecăreia dintre ele. Așa, de exemplu la lecția despre „Vechile popoare ale Italiei“, cele patru subunități metodice sînt : 1. Locuitorii preistorici : Ligurii ; 2. Italoții : Eatucii, Sabinii, Umbrii ; 3. Grecii ; 4. Etruscii și civilizația lor, sînt de valoare inegală nu numai din pricina puținelor cunoștințe pe care le avem despre popoarele pe care le includ, dar și pentru că una din ele, cea referitoare la greci a mai fost studiată odată cu ocazia lecției privind „Colonizarea greacă“. De aceea, în alcătuirea planului centrul de greutate cade pe Etrusci și deoarece sub diviziunea metodică în care sînt incluși va avea cele mai mari dimensiuni (fapt care atrage atenția profesorului și asupra timpului care urmează să-i fie afectat) și apoi pe cea în care sînt incluși latinii, avînd în vedere însemnătatea lor viitoare.

— c) Să preneze unitatea întregului subordonîndu-l unei idei centrale. Una din primejdiile care amenință reușita lecției de istorie, o constituie lipsa ei de unitate, care o face să apară ca un mozaic de fapte izolate a cărei legătură internă elevii nu o pot desluși. Ori, planul de lecție prin reflexiunea pe care o impune profesorului în structurarea materialului, contribuie la marcarea conexiunilor dintre diferitele fapte și procese istorice, ducînd în chip firesc la descoperirea elementului central, care are o legătură cu toate și care contribuie prin acesta la unificarea lor. Aceasta este ideea centrală, care străbate în permanență conținutul planului, în diferite ipostaze (cîteodată subînțeleasă) și reapare în chip pregnant în concluzie, realizînd o progresiune în cadrul căreia ea se afirmă cu atît mai puternic, cu cit acțiunea tinde spre finalizare. Concludente sub acest aspect sînt cele două lecții consacrate lui Mihai Viteazul. Încă din prima idee centrală apare pregnant : lupta antiotomană în vederea redobîndirii independenței. Pentru atingerea obiectivului, domnul își creează o grupare boierească sprijinitoare a acestei idei ; în același scop intră în legătură cu popoarele sud-slave, aflate și ele în fierbere ; pentru a-și întări capacitatea de luptă, încheie tratatul de la Alba Iulia cu Sigismund Bathory, numai apoi începe răscoala, încununată de lupta de la Călugăreni și apoi de înțelegerea cu turcii din 1598 ; pretutindeni ideea centrală străbate fazele acțiunii. Dar ea se manifestă și mai puternic în a doua lecție ; cea referitoare la „Unirea de la 1600“. Instalarea lui Ieremia Movilă pe tronul Moldovei înseamnă scoaterea acestei țări din

coaliția antiotomană a celor trei Țări Românești amenințând totodată însăși domnia lui Mihai : ideea luptei antiotomane impunea readucerea ei în tabăra acestei lupte. Dar venirea lui Andrei Bathory pe tronul Transilvaniei scoate și această țară din frontul antiotoman ; situația îl îndeamnă pe domn să ceară sprijinul habsburgic, dar cum acest sprijin se dovedește puțin eficace ea se potențează într-un grad superlativ generînd scoaterea celor două țări din atitudinea pasivă față de lupta pentru menținerea independenței dobîndite și reintegrarea lor în frontul antiotoman prin unirea lor sub sceptrul domnului Țării Românești ; de aceea „Unirea de la 1600“ simbolizează biruința ideii. Datorită ei, lecția capătă o unitate și un ritm de desfășurare deosebit. Tot astfel „ideea de rezistență“ străbate întregul plan al lecției privind al doilea război punic.

— d) Să proporționeze întregul în funcție de timp. Pentru a-și atinge scopul o lecție trebuie să se desfășoare în întregime în unitatea de timp care îi este afectată : ora de curs. Iată de ce în alcătuirea planului profesorul trebuie să reflecteze asupra timpului pe care îl acordă fiecărei subunități metodice pornind de la faptul că ora de curs mai implică și alte operațiuni (ca de pildă examinarea), fără grăbirea ritmului expunerii sau renunțarea „sub presiunea timpului“ la unele din datele înscrise în subdiviziunea finală. De aceea, mai ales la început de carieră, profesorul va trebui să noteze pe plan timpul ce urmează a fi atribuit fiecărei subdiviziuni metodice și aceasta nu numai ca element orientativ, cît mai ales pentru a verifica în ce măsură aprecierile anticipate au corespuns nevoilor reale, iar în caz contrar să caute altele mai potrivite. Deoarece trebuie subliniat cu vigoare că, la alcătuirea planului problema repartizării timpului trebuie considerată cu toată seriozitatea, deoarece de justa lui dozare depinde în mare măsură reușita sau nereușita lecției.

— e) Să specifice materialul didactic care urmează a fi folosit în desfășurarea lecției. La fel ca la celelalte discipline, și la istorie afirmațiile profesorilor necesită o demonstrație ; această demonstrație se realizează cu ajutorul hărții istorice, al izvoarelor comentate, al gravurilor de epocă, al urmelor vieții materiale conținute în diapozitive, etc. Dar pentru folosirea lor eficientă se cere o pregătire anticipată care să reflecte în notările din plan : Ce hartă se folosește și care sînt locurile istorice care urmează a fi indicate ; ce fragment de izvor urmează a fi citit și comentat și în ce moment al lecției (pentru că „faimoasa“ lectură a izvorului la sfîrșitul lecției îi ia orice valoare demonstrativă, transferînd-o într-o simplă „îndeplinire“ a unei „cerințe metodice“) ; ce gravuri vor fi înfățișate : la ce moment al lecției și cu ce comentariu explicativ ; ce și cîte diapozitive vor fi proiectate : în ce ordine și însoțite de ce fel de comentariu. Toate aceste operațiuni prealabile trebuie să-și găsească reflectarea în plan care și în acest caz, joacă rolul de element de verificare a măsurii în care lecția a răspuns conținutului planului.

Se vede astfel ce activitate didactică complexă și variată necesită întocmirea planului de lecție ; dar în același timp, ce contribuții își aduce la perfecționarea profesională aceluia care o îndeplinește conștiincios și susținut. Fără a exagera se poate spune că, împreună cu realizarea lui la clasă, elaborarea planului de lecție constituie una din pîrghiile ce sprijină atingerea măiestriei didactice.

6. Avantajele planului. Deși din cele de mai sus se desprinde utilitatea și, deci, necesitatea planului de lecție în desfășurarea învățămîntului, socotim că este bine să ne mai oprim un moment pentru a sublinia avantajele care decurg pentru cel care folosește în chip curent această indicație metodică. Mai întii, datorită unei continui revederi a materialului factual care urmează a structura lecția, profesorul

ajunge să stăpânească în mod organizat materialul ce urmează a fi înfățișat elevilor. În felul acesta, el poate opera în orice împrejurare cu o cantitate de date perfect asimilate, care îi îngăduie să se miște degajat în clasă și să cîștige încrederea elevilor. Apoi necesitatea de a cugeta asupra faptelor și datelor care urmează a fi incluse în plan îi stimulează reflexiunea asupra valorii relative a faptelor și proceselor istorice ce vor fi înfățișate elevilor, fapt care îi dezvoltă simțul istoric, calitate care îl caracterizează pe adevăratul istoric. În fine practicarea susținută a planului, impunând o continuă menținere la curent cu rezultatele cele mai recente ale cercetării științifice împiedică rutina, acea închistare didactică, caracterizată prin păstrarea neschimbată a aceluiași conținut și al aceleiași modalități de desfășurare a lecției.

7. Discuții în jurul planului. Deși utilitatea planului este vădită, se mai aud din cînd în cînd voci care o contestă, pornind de la anumite pseudo-argumente, dintre care două sînt mai des invocate : 1. frînarea spontaneității și 2. frînarea libertății de desfășurare. În primul caz postulîndu-se spontaneitatea ca o situație obișnuită, se conchide la împiedicarea ei sub „presiunea“ obsesiei provocată de preocuparea de a realiza planul în toate amănunțele lui. Ori, este evident că activitatea creatoare pe care o implică elaborarea planului generează tocmai asociații noi care în desfășurarea lecției se afirmă spontan ; așa încît, departe de a frîna spontaneitatea, elaborarea planului de lecție o stimulează, așa cum recunosc toți acei care în desfășurarea lecției au astfel de reacții spontane. Cît despre cel de al doilea caz, experiența arată că ceea ce frînează planul de lecție nu este libera desfășurare, pe care dimpotrivă o stimulează, ci libertatea de a divaga, de a ieși din subiectul lecției, vorbind de lucruri ce nu au nimic de a face cu tema în discuție. Iată de ce aceste afirmații reprezintă nu argumente valabile ci sofisme, care ascund lenea spirituală și comoditatea profesională amîndouă generatoare de rutină. Dimpotrivă planul de lecție reprezintă un cadru de libertate : un cadru determinat de timpul afectat temei respective și de nivelul clasei în limitele căruia materialul să se poată organiza, fără a se dispersa prin digresiuni ; o libertate care îngăduie în interiorul aceluiași limite, folosirea și aplicarea celor mai potrivite modalități de organizare a materialului.

8. Concluzie. Din cele-expuse mai sus rezultă utilitatea și necesitatea planului de lecție în promovarea învățămîntului istoriei. Prin explorarea, valorificarea și sistematizarea unui material faptic variat și complex care înfățișează un moment din dezvoltarea unei comunități omenești, planul de lecție contribuie la ridicarea calitativă a lecției de istorie, asigurînd o cunoaștere mai întinsă, o înțelegere mai adîncă, o reprezentare mai adecvată, o capacitate de plasticizare sporită, și, mai ales, crearea atmosferei timpului și a culorii locale, care individualizează conținutul fiecărei lecții făcînd din ea o imagine fidelă a momentului istoric pe care îl evocă.